

RÁDIOTELEX

ELUTAZOTT A BOLGÁR
PÁRTDELEGÁCIÓ

Szombaton elutazott hazánkba a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának pártmunkásküldöttsége, amely a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására, Kína Bojadzseleva-val, a KB tagjával, a KB művészeti és kulturális osztálya helyettes vezetőjével az élen, június 5-10. között a kulturális élet pártirányításának kérdéseit tanulmányozta. A küldöttséget fogadta Győri Imre, az MSZMP KB titkára.

GAZDASÁGI
TÁRGYALÁSOK

A Magyar Kereskedelmi Kamara meghívására öt napig hazánkban tartózkodott a Walesi Gazdaságfejlesztési Intézet héttagú piacteláró küldöttsége J. Alisonnak, Swansea város polgármesterének vezetésével. A delegáció a walesi cégek és magyar vállalatok közötti együttműködés és a közös vállalatok alapításának lehetőségeiről tárgyalt. Megbeszéléseket folytattak az Interag Rt. és az Intercooperation Kereskedelmi Fejlesztő Rt. képviselőivel. Látogatást tettek a Külkereskedelmi Minisztériumban, valamint a Magyar Kereskedelmi Kamarában, ahol Kallós Ödön elnök fogadta a küldöttség vezetőjét. A walesi gazdasági szakemberek szombaton elutaztak hazánkba.

ÉRTEKEZLET
LUANDÁBAN

Az angolai fővárosban szombat délután plenáris üléssel megkezdődött az úgynevezett dél-afrikai frontálamos vezetőinek értekezlete. A luandai tárgyalásokat főként a namibiai kérdésnek szentelik, ennek megfelelően a namibiai felszabadító mozgalom, a SWAPO nagyszámú delegációja tartózkodik az angolai fővárosban. A nap folyamán érkezett a találkozó színhelyére Kenneth Kaunda zambiai és Julius Nyerere tanzániai elnök, valamint Mozambik képviselői. Marcelino Dos Santos gazdaságfejlesztési miniszter, s a botswanai küldöttség élén Quet K. J. Masire alelnök. Az értekezlet plenáris ülése előtt a házigazda Angola államfője, Agostinho Neto megbeszélést tartott Nyerere tanzániai és Kaunda zambiai elnökkel.

TÜNTETÉS
IZLANDBAN

Több mint ezer, Izland NATO-tagsága ellen tüntető izlandi vonult szombaton a keflavíki NATO-támaszponttól Reykjavíkba, az ország fővárosába. A tiltakozó menet résztvevői a keflavíki támaszpont bezárását és Izlandnak a NATO-ból való kilépését követelték.

ZAVARGÁS
LISSZABONBAN

Jobb- és baloldali tüntetők csaptak össze szombaton Lisszabon belvárosában. A verekedőket a kivezényelt rendőrök figyelmeztető lövésekkel oszlatták szét. Az összecsapásban két személy megsebesült.

ANGOL TILTAKOZÁS

Az angol szállítóipari munkások szakszervezete megakadályozza, hogy a főjavítás után a chilei légierő számára visszaszállításnak Angliából négy Rolls-Royce motort. A szakszervezet mindvégig élesen elítélte a chilei junta rémtetteit és egész rendszerét. A chilei kormány négy éve küldte el a négy harci gépet motorját főjavításra, amit időközben el is végeztek. A szállítómunkások szakszervezete azonban, más szakszervezetekkel együttműködve kimondta, hogy a motorokat nem hajlandó elszállítani az üzemből.

Filbinger cinikus

A miniszterelnök
dicstelen múltja

Nem sok újat tudott felhozni Hans Filbinger, Hitler egykori haditengerészeti bírójának, a baden-württembergi tartományi kormány jelenlegi miniszterelnöke a parlamenti elhangzott vádakra, amit mondott, az sem hangzott túl meggyőzően.

A kormány két éves tevékenységéről szóló beszámoló előtt a szociáldemokrata Erhard Eppler követelte, hogy a dicstelen múltú miniszterelnök mondjon le hivataláról. Filbinger náci tevékenysége már nemcsak személyi kérdés — mondotta — egyszerűen hitelet veszti az állam, amelyet olyan ember képviselhet, aki magára nézve nem tartja kötelességnek a más esetében alkalmazott mércét. A szociáldemokrata politikus — miközben több CDU-képviselő tüntetően elhagyta az üléstermet — a foglalkoztatási tilalomra utalva hozzáfűzte: „ha elfogadjuk Filbingernak azt az állítását, hogy diákkorában csak a »divatot követve« szajkózta a nemzetiszocialista frázisokat, akkor milyen alapon lehet a mai NSZK-ban egyes fiatalokat szélsőséges kijelentéseik miatt egy életre megfosztani választott hivatásuk gyakorlásának lehetőségétől».

Cinikus válaszában Filbinger kifejtette: a háborúban sokan belekeveredtek,

és „szepitelen” csak az maradt, aki életét vesztette az ellenállásban. Neki, Filbingernek pedig csakis az lehet szemrehányást, aki bizonyítani tudja, hogy hasonló helyzetben másképpen cselekedett volna. Csakúgy, mint a Rolf Hochhuth elleni becsületsértési perben, megint azt fejtette, hogy semmiképpen sem tudott volna segíteni Walter Grögeren — azon a motrózon, akit szökésért, néhány héttel a háború vége előtt, éppen Filbinger ügyészi közreműködésével végeztek ki.

Ez utóbbi állításának némiképp ellentmond a Die Zeit című hetilap egy napal korábban megjelent számában közölt Hochhuth-levél néhány részlete. Mindezek előtt a megjegyzés, hogy amikor a Gröger-ügy a perrel kapcsolatban felmerült, Filbinger egyszerűen nem is emlékezett rá, hiszen oly sok hasonló ítélet meghozatalának volt részese. A neves író, akit egy stuttgarti bíróság bizonyos kitételek megismétlésétől tiltott ugyan, megerősítette a Filbinger náci múltját tartalmazó állítást, és döbbenetes részletekkel bizonyította, hogy Filbinger Hitler halála, a háború vége után is mindig elkövetett a náci törvények érvényesítése érdekében.

Erskine nyilatkozata

Mi van az Unifil-csapatokkal?

Emmanuel Erskine tábornok, a Dél-Libanonban állomásozó Unifil-erők parancsnoka szombaton az izraeli rádióban adott interjújában kifejtette csalódottságát az Unifil-erőkkel való izraeli együttműködési készség hiánya felett, ugyanakkor nagyra értékelte Jasszer Arafatnak, a PFSZ VB elnökének e téren kifejtett erőfeszítéseit.

Erskine emellett súlyos aggodalmának adott hangot a térség jövőjének az izraeli csapatok kivonása után várható alakulásával kapcsolatban: kifejtette, hogy az izraeli csapatkivonásokat követően a jobboldali fegyveres keresztény milícia akarja birtokba venni a határzónát. „Általában optimista vagyok, de ez esetben úgy vélem, a legrosszabbra kell számítanunk” — mondotta a kéksisakosok parancsnoka, és hozzátette, hogy pontosan meg kell határozni: milyen jogai lehetnek a keresztény milícianak.

A tábornok, világosan utalva a jobboldali keresztények és Izrael együttműködésére, egyáltalán nem ragaszkodott a diplomáciai nyelvezet árnyaltságához, amikor hangsúlyozta: mi történik, ha a libanoni hatóságok nem lépnek közbe? Az izraeliek kivonulnak, ez rendben van. De kivel tárgyaljunk mi? Ha parancsot kapunk, hogy a (jobboldali fegyveres) keresztényekkel, akkor ezt tesszük majd. De ha jelentkeznek a problémák, a helyzet válságosra fordul majd és ezért Izrael viseli a felelősséget.

A tábornok azt is kifejtette, hogy egyáltalán nem okoz

gondot neki a palesztinai fegyveresek dél-libanoni jelenléte, és elmondta véleményét, hogy az Unifil-erők dél-libanoni missziója csak akkor ér véget, ha „libanoni regulális erők veszik ellenőrzésük alá a területet”.

Kommentár

Carter beszéde

Washington tovább tévelyeg a „homályban” — ez a politikai megfigyelők véleménye Carter elnök Annapoliban mondott beszédéről — írja Thomasz Koleszniczenko, a Pravda New York-i tudósítója.

Az elnöki beszéd fő hangulatai egyáltalán nem a fegyverkezési hajszát ellenfeleik érdekeit szolgálják, hanem azoknak okoznak örömet, akiket zavar a nemzetközi enyhülés. Fontos az a körülmény, állapítja meg a tudósítója — hogy Carter beszéde jól tükrözi a hivatalos washingtoni politikának az utóbbi időben a militarizmus irányába történt eltolódását.

Az amerikai elnöknek a Szovjetunió és Kuba elleni vádaskodásait kommentálva az amerikai lapok arra a következtetésre jutottak, hogy az elnök nem a Szovjetunióval való békés együttműködésre, hanem a héják örömet szolgáló ellenségeskedésre helyezi a fő hangsúlyt — mutat rá a cikkíró.

A militarizálódás irányába történt elhajlást a megfigyelők szerint az magyarázza, hogy az elnökre és kormányra befolyást gyakorolnak a belpolitikai bonyodalmak,

A hét 3 kérdése

Ézsaiás prófétától kezdve Herodotoszon keresztül, egészen Einsteinig sok mindenkinek és sok mindent idéztek az ENSZ-közügyes rendkívüli, leszerelési ülészakán, amely a héten eljutott ötödik tanácskozásának félidőjéhez. Az általános vitában részt vevő majd 140 felszólaló — közöttük sok államfő, kormányfő és külügyminiszter — a legkülönbözőbb oldalakról közelítette meg a leszerelés bonyolult kérdését, számtalan észrevételt és javaslatot tettek. A New York-i ülészakák vitathatatlan érdeme, hogy ismét a középpontba állította a fegyverkezési verseny korlátozásának és megszüntetésének szükségességét, az elfogadásra kerülő ajánlások nyilván ezt juttatják majd kifejezésre. Ugyanakkor a tanácskozás gyenge pontja, hogy nem jogosult kötelező határozatok hozatalára, arra egy leszerelési világ-értekezlet lenne hivatott, amelynek összehívását változatlanul szorgalmazza a szocialista országok, s több más állam képviselői.

Mit mutat a washingtoni
SALT-állásfoglalás?

Kétségtelen érdeklődés, de főként nagy hírverés előzte meg Carter elnök annapolisi beszédét, mivel jó előre köztétek, hogy az államfő a szovjet-amerikai viszonyról kíván foglalkozni. A figyelem azért is indokolt volt, mert az amerikai fővárosban az utóbbi időben meglehetősen változatos előjelű és árnyaltatú nyilatkozatok hangzottak el ebben a lényeges kérdésben. Akik egyértelmű tisztázást vártak, csalódhattak. A New York Times szerint az elnök egyszerre lengett a furkósbotot és olajágot, ami viszont nem valamiféle kiegyensúlyozottságot jelent, hanem inkább kedvezőtlen, a kibontakozást gátló magatartást.

A szovjet-amerikai viszonyban ma a leglényegesebb területe a SALT-tárgyalások sorozata, hiszen ezek foglalkoznak az atomfegyverkezési verseny szabályozásával, a kapcsolatok különösen érzékeny elemével. Az amerikai megnyilatkozásokból megint kitűnik, hogy nem kívánják a gyakorlatba átültetni az egyenlő biztonság elvét, egyoldalú előnyökre törekszenek, s a fegyverzetkorlátozást össze kívánják kapcsolni más, oda nem tartozó ügyekkel: mint például a haladó afrikai országoknak nyújtott szocialista segítséggel. Ez a nyilvánvalóan elfogadhatatlan amerikai álláspont. Legfeljebb az a különbség, hogy ezt a külügyminiszter mérsékeltebb, a nemzetbiztonsági főtanácsadó pedig meglepően élesen hangnemben fejté ki, s az elnök mind nagyobb kétértelműsége törekszik.

A SALT kétoldalú téma, közvetlenül a Szovjetuniót és az Egyesült Államokat érinti. A szerződés megkötése

azonban az egész emberiség léteérdeke lenne. Hajdú-Bihar megyei látogatása során Kádár János ezért emelte ki olyan nyomtatékkal, hogy békére törekszünk s ez politikánk sarkalatos kérdése. „Ennek megfelelően dolgozunk az enyhülés megszilárdításáért — mondotta többek között —, a fegyverkezési verseny korlátozásáért, azért, hogy a Szovjetunió és az Egyesült Államok között létrejöjjön a stratégiai fegyverekre vonatkozó megállapodás.” Hazánk önmagában természetesen nem meghatározója a nemzetközi helyzet alakulásának, de amint ugyancsak Kádár János kifejtette, „mégis ott van a világ sorsát formáló erők között, mert társadalmi rendszerét illetően a nemzetek élvonalában halad, külpolitikai törekvéseink is a szocializmus és a béke következetes elcsapátába sorolnak bennünket.” Ezért van súlya, tekintélye a magyar külpolitikának, amelyet tovább erősíthet következetes kiállásunk — a szocialista országok egyeztetett álláspontja alapján — a SALT-2 egyezmény mielőbbi aláírása, a fegyverkezési verseny csökkentése és teljes megszüntetése érdekében.

Mi a jelentősége a helsinki előkészítő tanácskozásoknak?

A Helsinkiből keltezett híradás, hogy a héten előkészítő tanácskozások kezdődtek a műhold-elhárító fegyverek eltávolításáról — jól érzékeltethetik a leszerelési kérdések bonyolultságát. Nem titok, hogy a Földünk körül keringő mintegy ezer műhold nemcsak azt a célt szolgálja, hogy „előben” nézhessük a Mundiát, hanem jó részük katonai feladatok teljesítését szolgálja. A műholdak azok a „nemzeti eszközök”, amelyekkel mind a Szovjetunió, mind az Egyesült Államok ellenőrizte öt éven keresztül a SALT-1 betartását s ez lenne a SALT-2 kontrolljának leghatékonyabb módja is.

Mivel az egyes fegyverek és harci célok szolgáló eszközök ellenfegyverei mindig megjelennek, van lehetőség rá, hogy megsemmisítsék, vagy „megvakítsák” (fényké-

pezésre, felderítésre alkalmas matlánná tegyék) a másik fél műholdjait. Ezzel nem annyira katonai pluszt lehet elérni, hiszen a kozmikus térség békés felhasználásáról szóló korábbi nemzetközi egyezmény eltiltja az „úr-bombákat”, hanem — mint említettük — a lehetséges SALT-2 ellenőrző rendszerét kapcsolná ki. Vagyis lehetetlenné válna a megállapodás megkötése, illetve folyamatos fenntartása. Ezért olyan jelentős a helsinki előkonzultáció.

Miben áll a szocialista országok bécsi kezdeményezése?

A közép-európai haderőcsökkentéssel foglalkozó bécsi konferencián lassan az ötödik évfordulóhoz közelednek, de eredmény még nem születhetett. A tárgyalásokban közvetlenül részt vevő négy szocialista állam (a Szovjetunió, az NDK, Csehszlovákia és Lengyelország) számos indítványt nyújtott be. Am jöhet, azon az elvi alapon készültek, hogy egyik fél biztonságát se szenvedjen csorbát, a NATO-hatalmak mégis visszautasították azokat. A szocialista országok, az elvi határozottságot párosítva a messze menő rugalmassággal, most új kezdeményezést tettek. Javaslatukba beledolgoztak több korábbi nyugati kívánságot, hogy ily módon mozgítsák elő a kompromisszumot.

Elfogadták, hogy a térségben állomásozó atlanti, illetve varsói erők létszámát közös szintre, 900–900 ezer főre csökkentse; hozzájárulnak ahhoz, hogy a tervezett csapatcsökkentés csak a szárazföldi erőkre s bizonyos meghatározott fegyverfajtákra vonatkozzék; lehetségesnek tartják, hogy a csökkentés első szakaszában csak a Szovjetunió és az Egyesült Államok vegyenek részt. Ez a gyakorlatban annyit jelentene, hogy miután — néhány ezer fős különbséggel — a szemben álló felek csapatlétszáma egyenként egymillióra tehető a térségben, két szakaszban, hozzávetőlegesen százezres csökkentéssel, kialakulhatna az egyenlő biztonságot szavatoló kilencszáz ezres „plafon”.

A lecke tehát fel van adva, a Nyugatnak válaszolnia kell. A szocialista országok — köztük hazánk, amely, mint különleges tanácskozási joggal rendelkező résztvevő, mindenben támogatja a négyek lépését — őszintén remélik, hogy a NATO-hatalmak nem szalasztják el a kedvező lehetőséget. Reálisan számolnunk kell azonban azzal is, hogy a feszültség bajnokai, a SALT és a többi megegyezések ellenzői aligha munkálkodnak majd a bécsi sikeren...

Réti Ervin

Kína fenyegetőzik

A szombati pekingi lapok első oldalán közlik a kínai Külügyminisztérium terjedelmes nyilatkozatát a Vietnami Szocialista Köztársaságban élő, kínai származású lakosság kérdéséről. A Vietnami Szocialista Köztársaság Külügyminisztériuma szövevényesen május 27-i nyilatkozatára adott öt pontos kínai válasz — mint már jelentettük — megismétli a korábbi pekingi vádakokat, amelyek szerint a vietnami hatóságok diszkriminációs politikát „követnek a Vietnamban élő kínai származású lakossággal szemben és arra kényszerítik őket, hogy tömegesen visszatelepüljenek Kínába.” A kínai Külügyminisztérium „közönséges propagandafogásnak” minősíti és kerekén elutasítja a Vietnami Szocialista Köztársaság ama javaslatát, hogy a két ország képviselői találkozzanak és vitassák meg a kínai származású vietnami állampolgárok kérdését. Azzal vádolják a szocialista Vietnamt, hogy annak „belpolitikai és nemzetközi okokból volt szüksége a kínai származású lakosság elleni diszkriminációs politikára és arra, hogy tudatosan alássa a kínai-vietnami kapcsolatokat”. A kínai Külügyminisztérium nyilatkozatát első ízben hozza a közvélemény tudomására, hogy a kínai kormány „beszüntette a Vietnammal nyújtott gazdasági segítség egy részének folyósítását”. Ezt a nyilvánvalóan megtorló lépést azzal indokolja, hogy Kínának szüksége van anyagi eszközökre ahhoz, hogy gondoskodjék a Vietnami Szocialista Köztársaságból hazatelepült kínaiakról. A nyilatkozat végétől a kapcsolatok „további megromlását” helyezi kilátásba, ha a Vietnami Szocialista Köztársaság folytatja jelenlegi politikáját.